

Rapport

Ongewenst seksueel gedrag op school

Plan International

Colofon

Datum

februari 2025

Opdrachtgever

Plan International

Rapportnummer

2025/044

Auteurs

Judith van Werkhoven

Roy van der Hoeve

Ipsos I&O Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

T (053) 200 52 00

E nl-info-publiek@ipsos.com

KVK-nummer 08198802

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Ipsos I&O Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

T (020) 308 48 00

E nl-info-publiek@ipsos.com

1 Inleiding

Inleiding

Aanleiding van het onderzoek

In aanloop naar de Nacht Tegen Seksueel Geweld 2025 heeft Ipsos I&O in opdracht van Plan International een onderzoek uitgevoerd naar ongewenst seksueel gedrag onder 13- tot en met 25-jarige schoolgaande meisjes en vrouwen.

Onderzoeksvragen

De vraag die binnen dit onderzoek centraal staat:

‘In hoeverre komt ongewenst seksueel gedrag voor op scholen onder meisjes en vrouwen?’

Daarbij onderscheiden we de volgende deelvragen:

- Hoe vaak en waar komt ongewenst seksueel gedrag voor op scholen?
- Om welke vormen van ongewenst seksueel gedrag gaat het?
- In hoeverre heeft ongewenst seksueel gedrag op school invloed op het dagelijks leven van de doelgroep?

Methode en respons

Om deze vragen te beantwoorden is een online vragenlijst uitgezet in het I&O Research Panel. Via het panel zijn 16- tot en met 25-jarige vrouwen direct benaderd. Daarnaast zijn 13- tot en met 15-jarigen via hun ouders, die panellid zijn van het I&O Research Panel, gevraagd om deel te nemen aan het onderzoek. Ook is gebruik gemaakt van een extern panel om aanvullend de doelgroep te benaderen. De vragenlijst is uiteindelijk ingevuld door 1.060 meisjes tussen 13 en 25 jaar oud, zie tabel 1 voor een overzicht van de respons naar leeftijd.

Weging

Op de data is een weging toegepast naar leeftijd, opleidingsniveau en regio. De weging is gedaan conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Dit betekent dat de verhoudingen naar deze kenmerken in de respons zijn teruggebracht naar de werkelijk bestaande verhouding. Op deze manier zijn de resultaten representatief voor de populatie wat betreft deze kenmerken.

Tabel 1 Responsoverzicht naar leeftijd

	Aantal (n/%)
13-16 jaar	286/27%
17-18 jaar	148/14%
19-25 jaar	626/59%
Totaal	1.060/100%

Analyse

Indien de percentages niet optellen tot 100 procent, is dit het gevolg van afrondingsverschillen. Bij de analyse is waar mogelijk gekeken naar relevante verschillen tussen subgroepen als leeftijd, opleidingsniveau en wel/niet meemaken van ongewenst seksueel gedrag. In het rapport worden alleen de significante en relevante verschillen tussen subgroepen beschreven (bij minimaal n>50).

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk staan de belangrijkste resultaten van het onderzoek. In hoofdstuk 3 beschrijven we welke vormen van seksueel ongewenst gedrag er worden herkend en hoe het staat met voorlichting op scholen. In hoofdstuk 4 gaan we in op de ervaringen met het gedrag: in welke mate welk gedrag plaatsvindt, wanneer, door wie en waar. Hoofdstuk 5 gaat over de impact van het gedrag op het persoonlijk leven en de meldingsbereidheid. Ten slotte gaan we in hoofdstuk 6 in op de activiteiten die volgens meisjes en vrouwen kunnen helpen om scholen en opleidingen veiliger te maken.

In het rapport spreken we soms van ‘de doelgroep’ wanneer we schoolgaande meisjes en vrouwen van 13 t/m 25 jaar bedoelen.

2

Belangrijkste resultaten

Belangrijkste resultaten

In dit hoofdstuk presenteren we de belangrijkste conclusies van het onderzoek onder 1.060 schoolgaande meisjes en vrouwen van 13 t/m 25 jaar. De resultaten zijn representatief voor de populatie wat betreft de gewogen kenmerken leeftijd, opleidingsniveau en regio.

2.1 (H)erkenning van gedrag

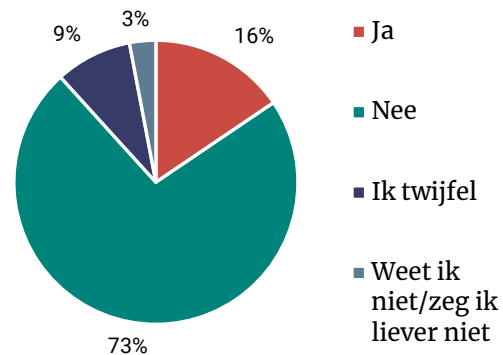
Seksueel ongewenste gedragsvormen worden (h)erkend

De doelgroep (h)erkent veel gedragsvormen als ongewenst seksueel gedrag. Dit gaat van seksueel getinte opmerkingen, 'grappen' of berichten, tot ongewenst zoenen of andere ongewenste fysieke aanrakingen.

2.2 Ervaringen

Kwart ervaart ongewenst seksueel gedrag, of twijfelt; vooral tussen 13 en 18 jaar

Figuur 2.1 Heb jij zelf wel eens ongewenst seksueel gedrag ervaren op school of op je opleiding? (n=1.060)

In totaal heeft een kwart (24%) van de meisjes en vrouwen tussen de 13 en 25 jaar ongewenst seksueel gedrag ervaren op school of op de opleiding, of twijfelt hierover. Zestien procent weet dit zeker, 9 procent twijfelt hierover.

Twijfels ontstaan omdat zij het gedrag niet heel heftig vonden, omdat het niet persoonlijk was, of omdat er geen verkeerde intenties zouden zijn. De eerste keer dat meisjes en vrouwen ongewenst seksueel gedrag meemaken op school is meestal (64%) in de leeftijdsgroep 13 t/m 18 jaar.

Vier op de tien ervaren gedrag mét aanraking

De doelgroep maakt diverse gedragsvormen mee, waarbij een persoon meer dan één gedragsvorm kan hebben meegemaakt. In veruit de meeste gevallen gaat het om gedrag zonder fysieke aanrakingen (85%), zoals seksueel getinte opmerkingen of vragen (63%) of 'grappen' (52%). Bij vier op de tien gevallen (42%) gaat het om gedrag met fysieke aanrakingen, zoals onnodig lichamelijk contact (31%).

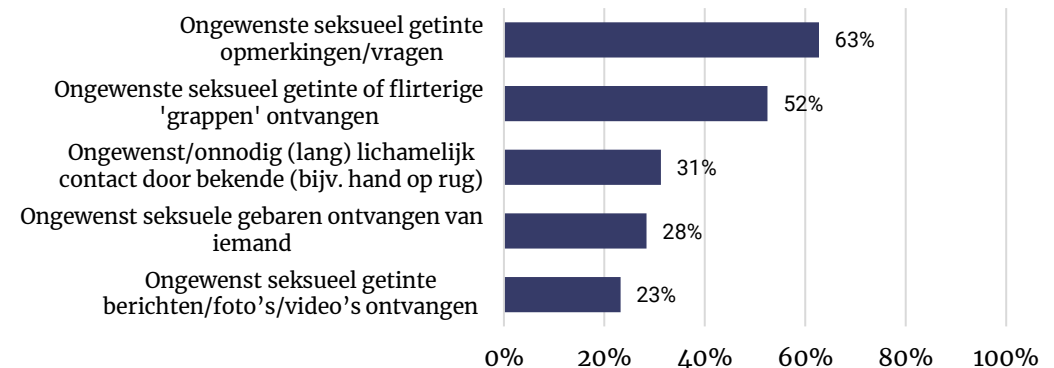
Ongewenst gedrag vaak in het klaslokaal

In een merendeel van de gevallen (73%) vertoont een andere (meestal mannelijke) leerling of student het ongewenste gedrag. In een kwart (27%) van de gevallen wordt het gedrag vertoond door een mannelijke leraar of docent. Het vindt voornamelijk plaats in een klaslokaal (36%) en tijdens de pauze (39%) of een tussenuur (30%).

Grote groep heeft nog nooit voorlichting gehad op school

Ongeveer vier op de tien heeft nooit voorlichting gehad over ongewenst seksueel gedrag op school of tijdens de opleiding (39%). Een vergelijkbaar deel weet niet waar zij dit gedrag op school kunnen melden (43%). Meer mensen uit de groep zonder voorlichting hebben het gedrag zelf ervaren (18%) dan uit de groep mét voorlichting (13%).¹

Figuur 2.2 Top 5 meest ervaren gedragsvormen (Basis: gedrag ervaren; meerdere antwoorden mogelijk, n=258)

¹ Dit resultaat is lastig te duiden. Voorlichting kan er namelijk enerzijds voor zorgen dat het gedrag minder wordt vertoond (en dus minder wordt ervaren), maar kan er anderzijds voor zorgen dat het gedrag sneller wordt (h)erkend (en dus 'vaker' wordt ervaren).

Belangrijkste resultaten

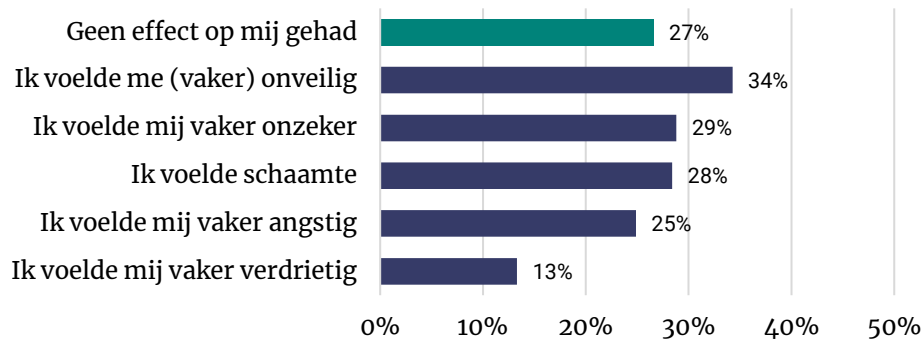
2.3 Impact

Onveiligheidsgevoelens door ervaring ongewenst seksueel gedrag

Bij een ruime meerderheid heeft het ongewenste gedrag impact op het dagelijks leven. Het gaat dan meestal over het hebben van negatieve gevoelens: een groter onveiligheidsgevoel (34%), onzekerheid (29%), schaamte (28%), angstgevoelens (25%), maar in enkele gevallen zijn mensen zich ook anders gaan kleden (11%), zijn zij stiller geworden (11%), hebben ze schoolplekken vermeden (10%) en/of moeite met concentreren (10%).

De groep die ervaring heeft met ongewenst seksueel gedrag voelt zich minder veilig op school of op de opleiding dan de groep die dit gedrag niet heeft meegemaakt (79% tegenover 92%).

Figuur 2.3 Top 5 meest genoemde effecten van het ervaren gedrag (Basis: gedrag ervaren; meerdere antwoorden mogelijk, n=258)

Nauwelijks officiële meldingen gemaakt

In bijna zeven van de tien (67%) gevallen heeft degene die dit gedragervaarde dit tegen iemand anders verteld. In de meeste gevallen vertellen zij dit aan een vriend(in) of andere leerling (45%). Drie van de tien (29%) delen het met niemand en bijna de helft (45%) deelt het met niemand óf niet met een volwassene.

Het wordt voornamelijk niet gedeeld, omdat mensen denken dat het gedrag niet erg genoeg is om te melden, omdat ze denken dat er niets aan gedaan kan worden of omdat ze vinden dat zij het zelf moeten oplossen. In de meeste gevallen wordt er goed geluisterd en voelt de melder zich serieus genomen. De bereidheid van de luisteraar om actie te ondernemen blijft in veel gevallen echter uit. In vier op de tien gevallen (42%) dat het verhaal gemeld werd aan een volwassene (in functie), is er geen actie ondernomen.

2.4 Veilige schoolomgeving

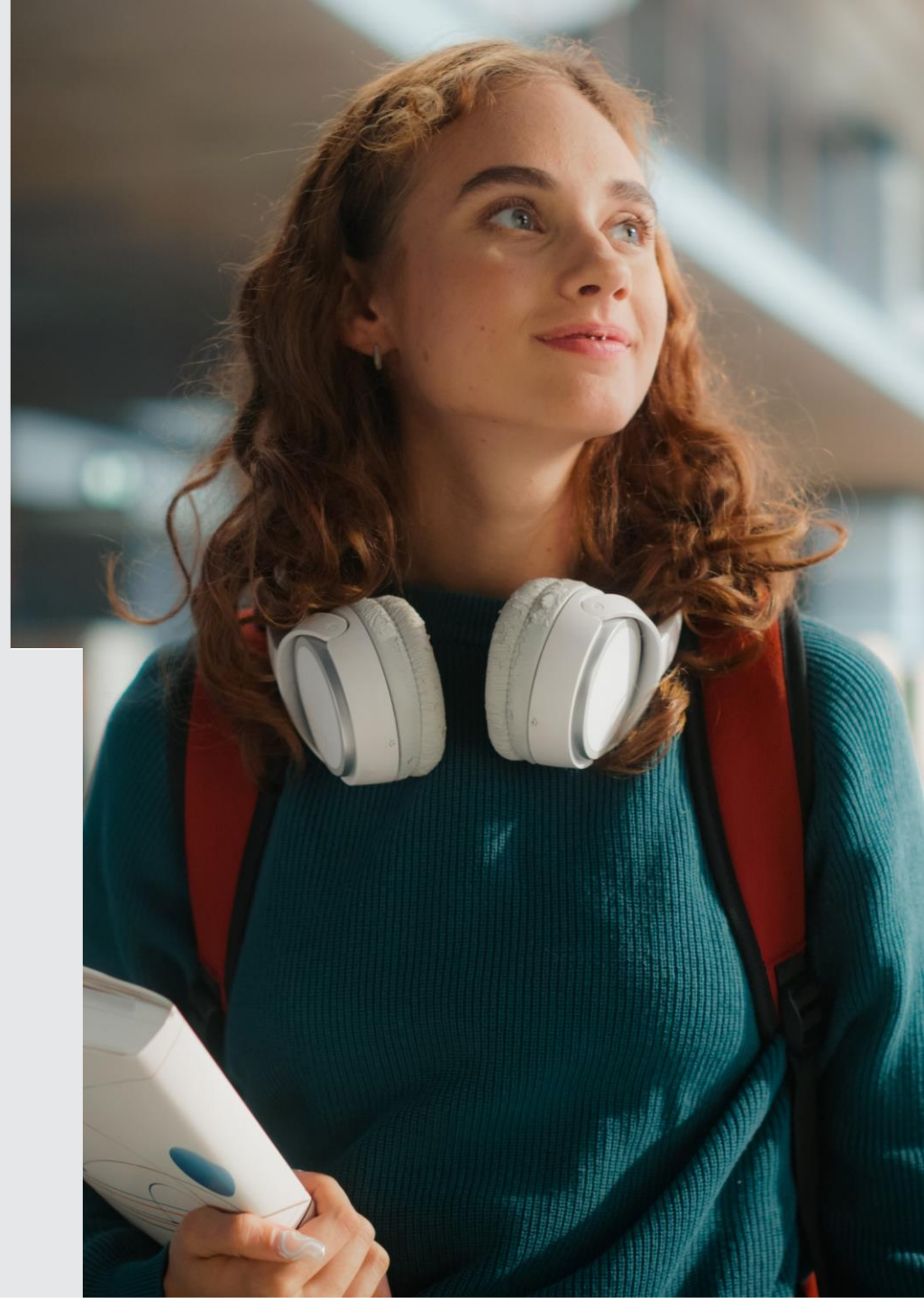
Mogelijke oplossingen voor een veiligere schoolomgeving

Voor oplossingen wordt er vaak naar de rol van jongens en mannen gewezen: negen op de tien denken dat het helpt als zij meer leren over wat seksueel ongewenst gedrag is en/of als zij zich vaker uitspreken tegen dit gedrag. Meerderen benadrukken echter wel dat alle genders een rol spelen bij de aanpak, en dat de oplossing dus niet enkel bij jongens en mannen ligt.

Meisjes en vrouwen van 13 t/m 25 jaar stellen zelf verschillende acties voor om scholen en opleidingen veilig te maken. Zij benoemen hierbij betere voorlichting en educatie, laagdrempelige en duidelijke meldpunten, het onderwerp bespreekbaar maken, strengere maatregelen en consequenties, en het creëren van een veiligere fysieke omgeving.

3

Definitie van ongewenst seksueel gedrag

Ongewenst seksueel gedrag wordt (h)erkend

Merendeel (h)erkent alle voorgestelde gedragsvormen als grensoverschrijdend

Alle voorgestelde gedragsvormen worden door een ruime meerderheid (69% tot 92%) van de doelgroep als ongewenst seksueel gedrag bestempeld. Opvallend genoeg worden gedragsvormen *zonder* fysieke aanraking iets vaker als ongewenst gezien (98%) dan gedragsvormen *met* fysieke aanraking (94%). Dit is echter geen significant verschil. Een mogelijke verklaring is dat mensen fysieke aanrakingen heftiger vinden dan 'slechts' ongewenst gedrag.

- Meer mensen uit de leeftijdsgroep 19 t/m 25 zien alle vormen als ongewenst, dan uit de leeftijdsgroep 13 t/m 18.
- Meer mensen uit de leeftijdsgroep 13 t/m 16 zien 'geslachtsdelen laten zien' en bepaalde seksuele handelingen als ongewenst, dan uit de leeftijdsgroep 17 t/m 18.
- Melden van het gedrag: meer mensen uit de leeftijdsgroep 13 t/m 18 weten waar zij het kunnen melden op school (64% tot 75%) dan uit de leeftijdsgroep 19 t/m 25 (45%). Meer mensen in het voortgezet onderwijs en het MBO weten dit, dan mensen in het hoger onderwijs (HBO en universiteit).

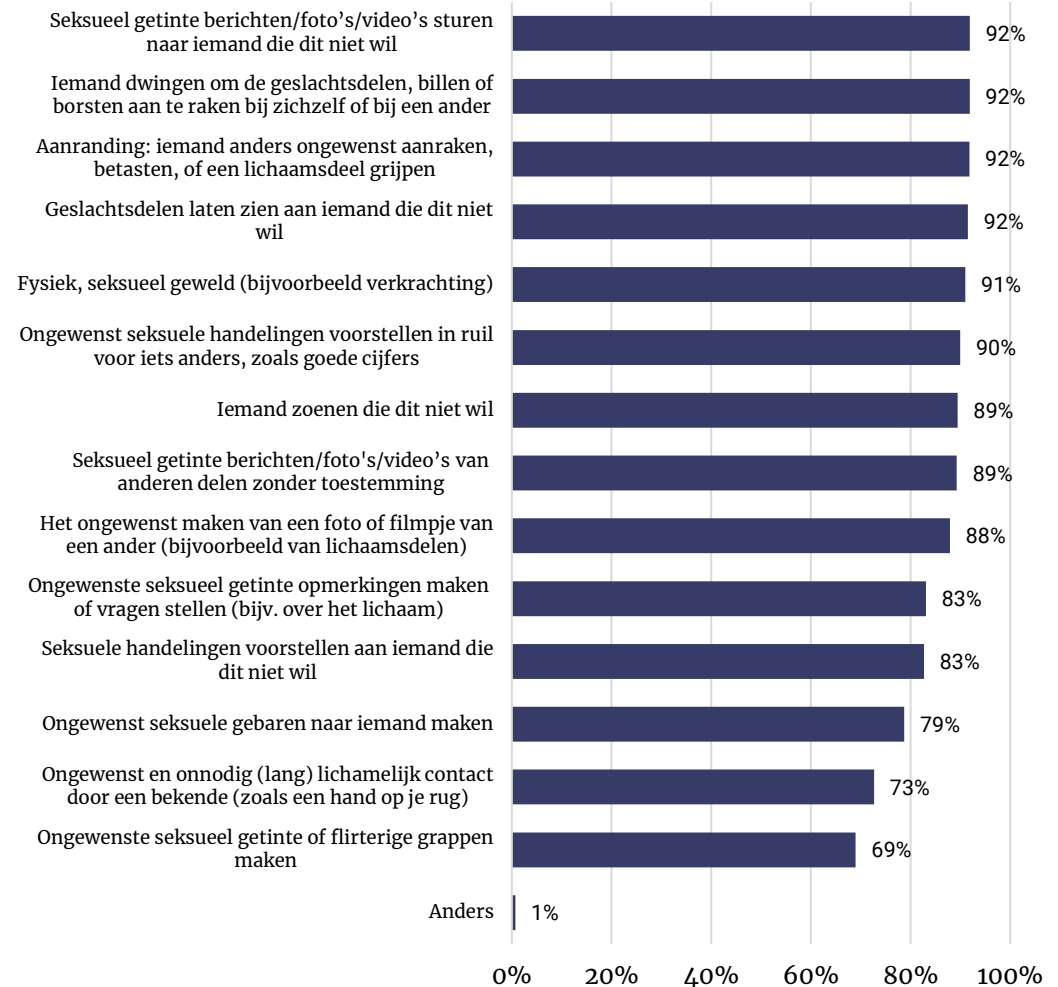
39%

Heeft nooit voorlichting gehad over ongewenst seksueel gedrag op school of tijdens een opleiding. 53% heeft dit wel eens gehad. De rest weet het niet zeker of geeft liever geen antwoord (n=1060)

43%

Weet niet waar zij ongewenst seksueel gedrag op school of op de opleiding kunnen melden, als het gebeurt. (n=1060)

Figuur 3.1 Wat is volgens jou ongewenst seksueel gedrag? (meerdere antwoorden mogelijk n=1.060)

4 Ervaringen van ongewenst seksueel gedrag

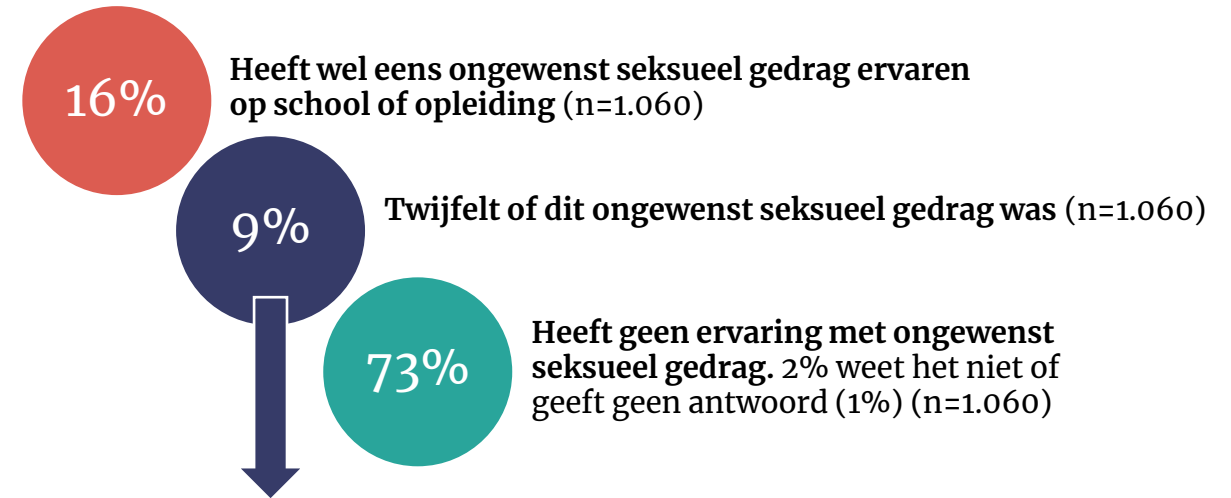

Eén op de zes maakt het gedrag mee

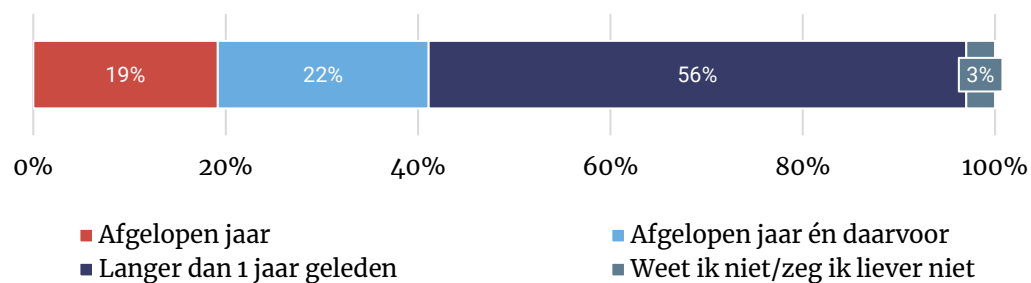
Zestien procent heeft seksueel ongewenst gedrag meegemaakt

Eén op de zes (16%) heeft wel eens ongewenst seksueel gedrag ervaren op school of op de opleiding. Er is ook een groep die twijfelt (9%). In totaal heeft dus een kwart (24%) van de meisjes en vrouwen tussen de 13 en 25 jaar ongewenst seksueel gedrag ervaren op school of op de opleiding, of twijfelt hierover. Van deze groep heeft vier op de tien (41%) dit gedrag in het afgelopen jaar ervaren en meer dan de helft (56%) langer dan een jaar geleden.

- Meer mensen uit de leeftijdsgroep 17 t/m 25 jaar hebben het ervaren (17% tot 22%) dan uit de groep 13 t/m 16 (9%). Meer mensen uit de leeftijdsgroep 13 t/m 18 twijfelen of ze het hebben ervaren (11% tot 12%) dan uit de groep 19 t/m 25 (7%).
- Meer mensen uit de groep die geen voorlichting hebben gehad hebben het gedrag ervaren (18%) dan uit de groep mét voorlichting (13%).

Figuur 4.1 Wanneer heb je gedrag dit ervaren? (meisjes/vrouwen die seksueel ongewenst gedrag hebben meegemaakt, n=258)

Twijfels

Meisjes en vrouwen die twijfelen, geven via een open antwoord aan dat dit komt omdat ze het gedrag niet heel heftig vonden, omdat het niet persoonlijk op hen gericht was, of omdat ze denken dat de persoon die het gedrag vertoonde geen verkeerde intenties had.

“Grapjes wel, maar ik heb er geen last van gehad.”

“Omdat ik niet weet wat de precieze bedoelingen waren en het kwam erg onschuldig over.”

“Ik heb het misschien verkeerd opgevat.”

“Het was een algemene seksueel getinte opmerking, maar niet richting iemand.”

Vier op de tien ervaren gedrag mét aanraking

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op meisjes en vrouwen die op school/tijdens de opleiding ongewenst seksueel gedrag hebben meegemaakt, of hierover twijfelen (n=258).

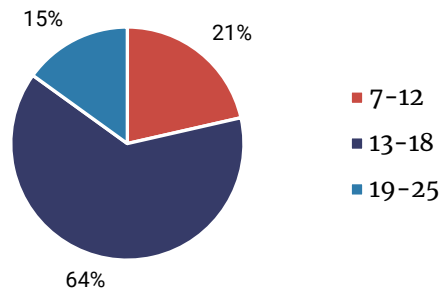
Eerste keer voornamelijk tussen 13^e en 18^e levensjaar

De eerste keer dat meisjes en vrouwen ongewenst seksueel gedrag meemaken op school is meestal (64%) in de levensjaren 13 t/m 18. De jongste leeftijd is 7 jaar. In drie procent van de gevallen gaat het om een eerste ervaring in het zevende tot tiende levensjaar.

De doelgroep maakt diverse gedragsvormen mee, waarbij een persoon meer dan één gedragsvorm kan hebben meegemaakt. In de meeste gevallen gaat het gedrag om seksueel getinte opmerkingen of vragen (63%) of 'grappen' (52%). Ook gaat het bij een grote groep om onnodig lichamelijk contact (31%), seksuele gebaren (28%) en het ontvangen van seksuele berichten, foto's of video's (23%). In veruit de meeste gevallen gaat het om ervaren gedrag *zonder* fysieke aanrakingen (85%). Bij vier op de tien gevallen (42%) gaat het om gedrag *met* fysieke aanrakingen. Deze percentages tellen niet op tot 100, aangezien iemand ook gedrag met én zonder fysieke aanrakingen kan hebben ervaren.

- Meer mensen uit de leeftijdsgroep 19 t/m 25 jaar geven aan gedrag te hebben meegemaakt met fysieke aanrakingen (52%), dan uit de leeftijdsgroep 13 t/m 16 (26%) en 17 t/m 18 (33%)¹.

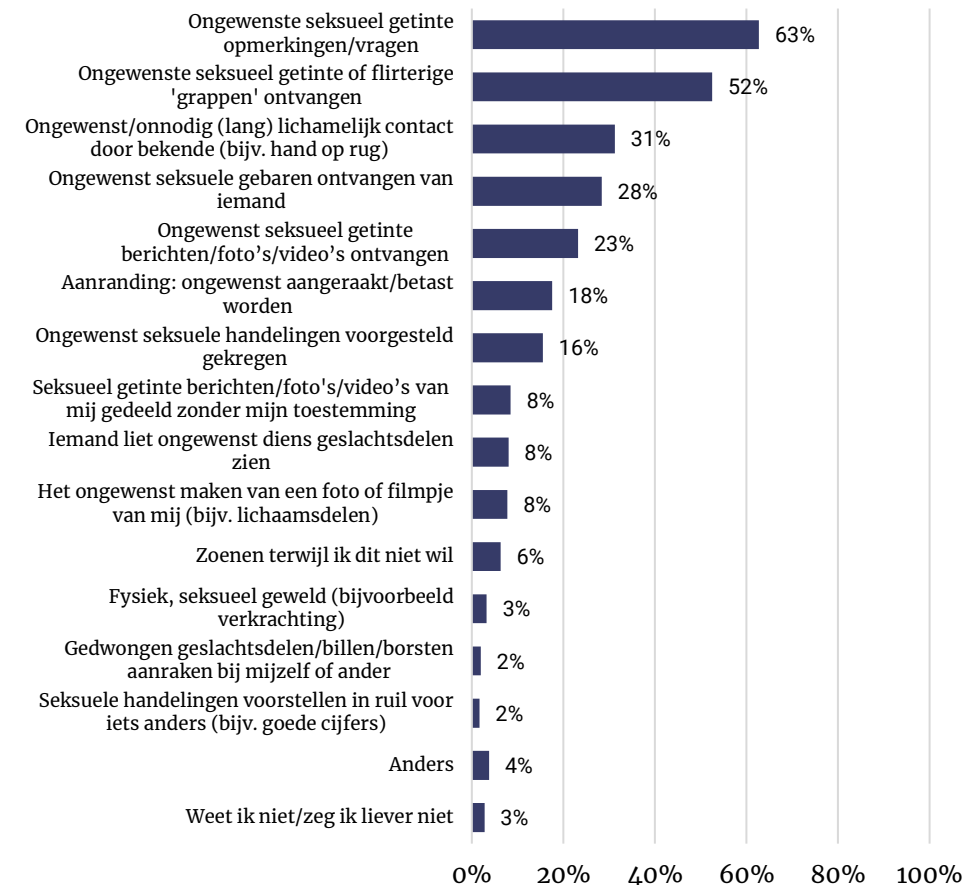
Figuur 4.2 Hoe oud was je (ongeveer) toen je het gedrag voor het eerst meemaakte op school of op je opleiding? (Basis: gedrag ervaren; n=138)

Jongste leeftijden

- 7 jaar: 0,8%
- 8 jaar: 1,6%
- 10 jaar: 0,8%
- 11 jaar: 7,0%
- 12 jaar: 11,6%
- 13 jaar: 9,3%
- 14 jaar: 14,0%
- 15 jaar: 14,0%
- 16 jaar: 13,2%

Figuur 4.3 Op welke manier(en) heb je (misschien) ongewenst seksueel gedrag ervaren op school of op je opleiding? (Basis: gedrag ervaren; meerdere antwoorden mogelijk, n=258)

¹Let op: er is een verschil tussen de leeftijdsgroep die iets aangeeft, en de leeftijd waarop het gedrag is ervaren. Het kan bijvoorbeeld zijn dat iemand van 20 jaar het gedrag voor het eerst heeft meegemaakt toen diegene 15 was. Het is wel aannemelijk dat de meeste recente ervaringen het beste worden onthouden, daar waar het niet om hele zware gedragsvormen gaat.

Van opmerking tot aanranding

Meisjes en vrouwen konden via een open vraag aangeven wat zij hebben meegemaakt en welke impact dit op hen had. De ervaringen en effecten die vaker voorkomen en die opvallen staan hieronder samengevat.

Gedragvormen

- Ongewenste fysieke aanrakingen, variërend van 'per ongeluk' aanraken tot ernstigere vormen van betasting.
- Verbale intimidatie, zowel van medeleerlingen als docenten.
- Ongewenste seksueel expliciete berichten of foto's ('dickpics').
- Ongepast gedrag door docenten, variërend van dubbelzinnige opmerkingen tot fysiek contact.

Impact

- Veel meisjes en vrouwen benoemen gevoelens van schaamte, angst en onzekerheid als gevolg van hun ervaringen.
- Sommigen passen hun gedrag aan om toekomstige incidenten te voorkomen, zoals het vermijden van bepaalde plaatsen of het veranderen van kledingstijl.
- Enkelen melden langdurige psychologische effecten, zoals moeite met intimiteit in latere relaties of de ontwikkeling van eetstoornissen.
- Sommigen geven aan dat ze gewend zijn geraakt aan bepaalde vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Verder valt er ook op dat enkelen weinig steun of actie ervaren van scholen of andere instanties wanneer ze incidenten melden. Dit kan leiden tot gevoelens van machteloosheid en frustratie.

"Ik ben tot twee keer toe aangerand en wel eens vastgeknepen door een jongen die ik nog geen uurtje kende. Ik voelde mij zeer onprettig en erg vies."

"Er waren jongens die mij nagefloten hebben op school. Ook zijn er jongens geweest die dingen zeiden zoals 'die zou ik doen' of 'kijk die kont'."

"Er is een docent die staat tijdens de les maar al te graag achter meiden en raakt ze ook aan. Al is het maar een hand op een rug/hoofd."

"Ik kreeg ongewenste opmerkingen over mijn rondingen. Als gevolg werd ik onzeker en probeerde ik me te verbergen in ruime kleding. Toen dit niet werkte ging ik minder en minder eten en ontwikkelde ik een eetstoornis."

"Nu gebeurt het [gedrag] nog steeds en dan begin je er gewoon aan te wennen. Het is natuurlijk niet normaal als je er aan went want het is gewoon niet normaal."

"Heb geprobeerd dit te melden maar de universiteit doet/kan er niks mee. Vooral dit laatste maakt me erg moedeloos en angstig."

Voornameelijk leerlingen vertonen het gedrag

Meeste gedrag wordt vertoond door een andere leerling of student

In een merendeel van de gevallen (73%) vertoont een andere leerling of student het ongewenste gedrag. Dit gaat dan meestal om een mannelijke leerling of student in de eigen klas. In een kwart (27%) van de gevallen vertoont een mannelijke leraar of docent het gedrag. Als we kijken naar het vertoonde ongewenste gedrag onder alle volwassenen, vertonen mannen (34%) dit vaker dan vrouwen (5%). Dit is geen onverwachts resultaat, aangezien dit onderzoek zich richt op het gedrag dat meisjes en vrouwen ervaren.

- Meer mensen uit de leeftijdsgroep 13 t/m 18 jaar geven aan dat het gedrag door een andere leerling of student wordt getoond (83% tot 87%), dan uit de groep 19 t/m 25 jaar (64%).
- Meer mensen uit de groep die het gedrag voor het eerste meemaakten in de levensjaren 7 t/m 14 geeft aan dat dit gedrag werd vertoond door een mannelijke medewerker in de schoolomgeving (53%) dan uit de groep die het voor het eerst ervaren in de levensjaren 15 t/m 25 (30%). Bij de groep die het meemaakte in de levensjaren 7 t/m 14 wordt het gedrag nooit vertoond door een vrouwelijke medewerker.
- Meer leerlingen vertonen gedrag *zonder* aanrakingen (94%) dan volwassenen (80%). Meer volwassenen vertonen juist *wel* gedrag met fysieke aanrakingen (60%) dan leerlingen (38%). Medeleerlingen en –studenten maken dus eerder seksueel getinte opmerkingen of 'grappen', of versturen seksuele berichten, terwijl volwassenen vaker gedrag vertonen waarbij zij fysiek contact maken met iemand.

Wie vertoonde het ongewenst seksueel gedrag (n=258)

- 73% leerling/student
- 27% leraar/docent (man)
- 2% lerares/docent (vrouw)
- 4% mentor (man)
- 1% mentor (vrouw)
- 0% schoolbegeleider (man)
- 1% schoolbegeleider (vrouw)
- 5% andere soort medewerker van school of de opleiding (man)
- 0% andere soort medewerker van school of de opleiding (vrouw)
- 1% vader van een andere leerling/student
- 0% moeder van een andere leerling/student
- 7% anders
- 5% weet ik niet/zeg ik liever niet

Je geeft aan dat dit een leerling/student was. Om wie ging het? (n=188)

- 62% mannelijke leerling/student bij mij in de klas
- 4% vrouwelijke leerling/student bij mij in de klas
- 37% mannelijke leerling/student uit een andere klas, in mijn jaar
- 2% vrouwelijke leerling/student uit een andere klas, in mijn jaar
- 18% oudere mannelijke leerling/student
- 0% oudere vrouwelijke leerling/student
- 8% jongere mannelijke leerling/student
- 0% jongere vrouwelijke leerling/student
- 2% anders
- 2% weet ik niet/zeg ik liever niet

Ongewenst gedrag vaak in het klaslokaal

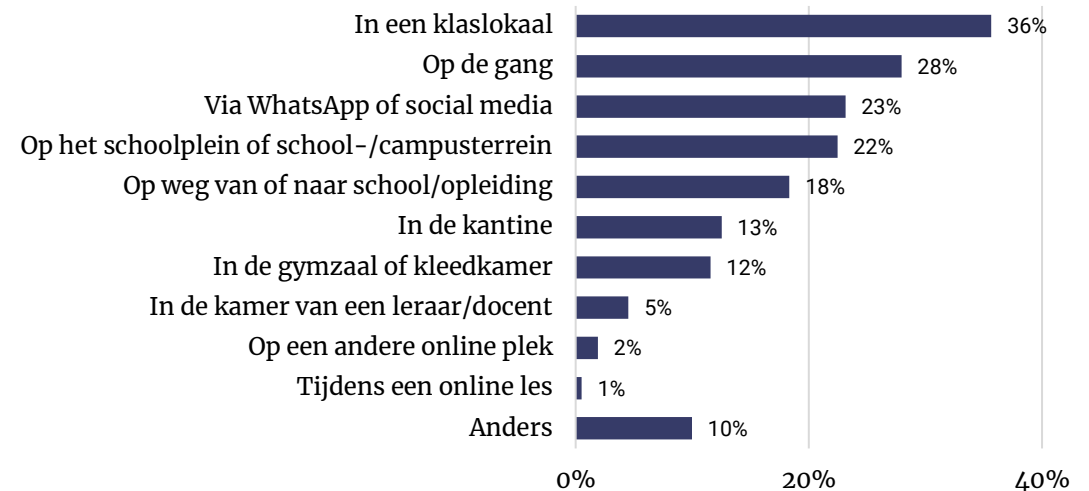
Voornamelijk ongewenst seksueel gedrag in het klaslokaal of op de gang

Het ongewenste seksueel gedrag vindt voornamelijk plaats in een klaslokaal (36%) en op de gang (28%). In een kwart (23%) van de gevallen gaat het om online gedrag, met opmerkingen of beeldmateriaal via WhatsApp of social media. Onder 'anders' vallen voorbeelden zoals de stageplek of de locatie van een schoolfeest.

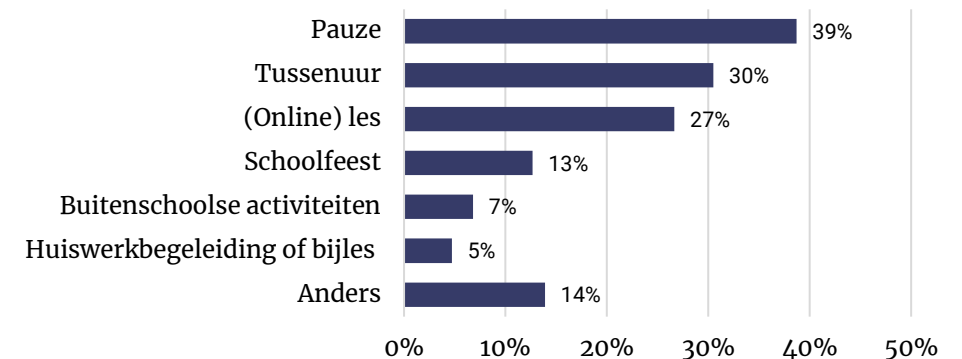
- Meer mensen uit de groep die voor het eerst het gedrag ervaren in de levensjaren 7 t/m 14, ervaren dit in het klaslokaal (48%), dan uit de groep die het voor het eerst ervaren in de levensjaren 15 t/m 25 (25%).

Het gedrag wordt vaak ervaren buiten de les om: bij vier van de tien (39%) gevallen gebeurt het tijdens de pauze en in drie van de tien (30%) gevallen tijdens een tussenuur. Alsnog vindt ruim een kwart (27%) van het gedrag tijdens de (online) les plaats. Onder 'anders' vallen voorbeelden zoals schoolreisjes, de weg van of naar school of in de avond.

Figuur 4.4 Waar heb je dit gedrag ervaren? (Basis: gedrag ervaren; n=258)

Figuur 4.5 Wanneer heb je dit gedrag ervaren? (Basis: gedrag ervaren; n=258)

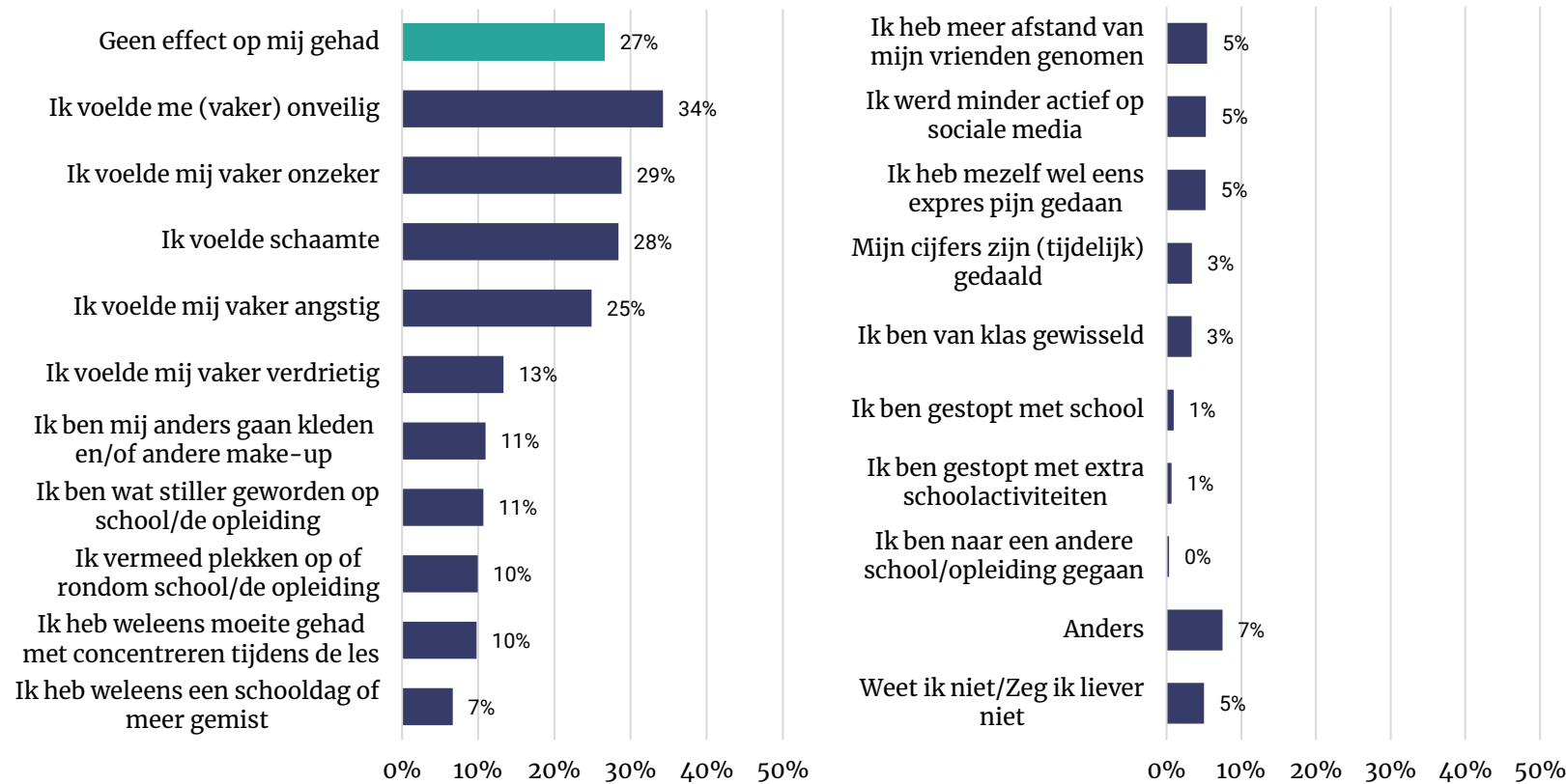
5

Impact van ongewenst seksueel gedrag

Gevoel van onveiligheid gegroeid door ervaring

Figuur 5.1 Hoe heeft of hebben deze ervaring(en) effect gehad op jou? (Basis: gedrag ervaren; meerdere antwoorden mogelijk, n= 258)

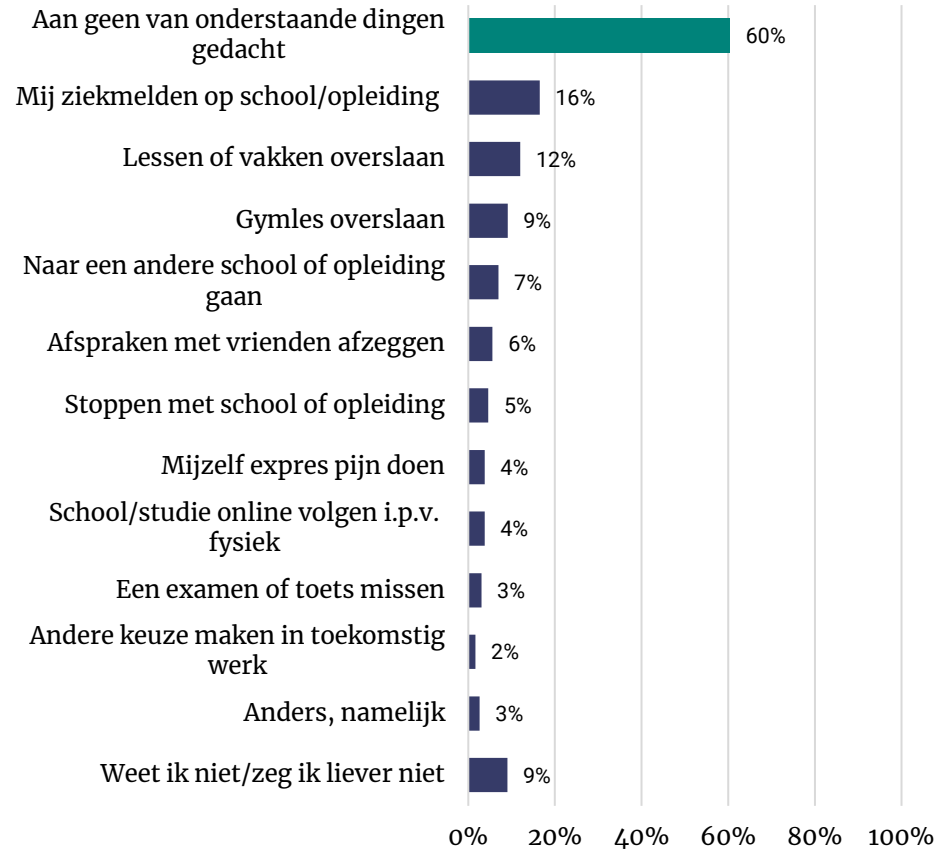
Vooral negatieve gevoelens door gedrag, maar ook impact op schoolprestatie

In ruim een kwart (27%) van de gevallen had de ervaring met het ongewenste seksueel gedrag naar eigen zeggen geen effect. Daar waar het gedrag wel een impact heeft, gaat het in de meeste gevallen over het hebben van negatieve gevoelens: onveiligheid (34%), onzekerheid (29%), schaamte (28%) en angst (25%). Eén op de tien (10%) had door hun ervaring wel eens moeite met hun concentratie op school. Vijf procent heeft zichzelf door de ervaring wel eens expres pijn gedaan.

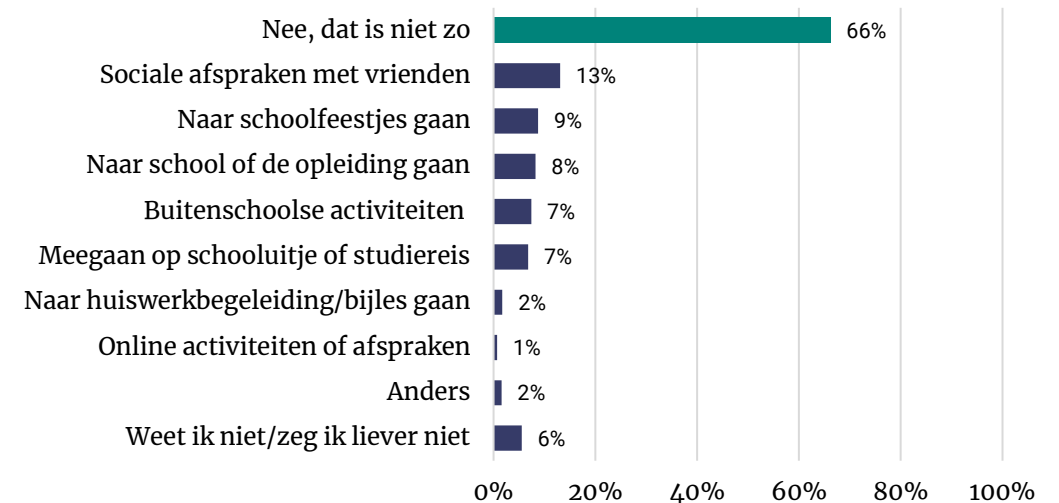
- Meer mensen uit de groep die twijfels heeft over in hoeverre het gedrag seksueel ongewenst was, ervaren *geen* effect (42%) dan uit de groep die het zeker weten (18%).
- Meer mensen uit de groep die gedrag ervaren *zonder* aanrakingen geven aan dat het gedrag *geen* effect op hen had (27%) dan uit de groep die gedrag ervaren *met* aanrakingen (16%).
- Meer mensen uit de groep die gedrag ervaren *met* aanrakingen hebben hierdoor negatieve emoties ervaren, dan uit de groep die het gedrag *zonder* aanrakingen ervaren.

Merendeel slaat door ervaring géén activiteiten over

Figuur 5.2 Heb je na jouw ervaring eraan gedacht om een van deze dingen te doen, maar koos je er toch voor om het niet te doen? (Meerdere antwoorden mogelijk, n= 258)

Figuur 5.3 Heb je wel eens door jouw ervaring niet meer meegedaan aan een activiteit? Zo ja, welke? (Meerdere antwoorden mogelijk, n= 258)

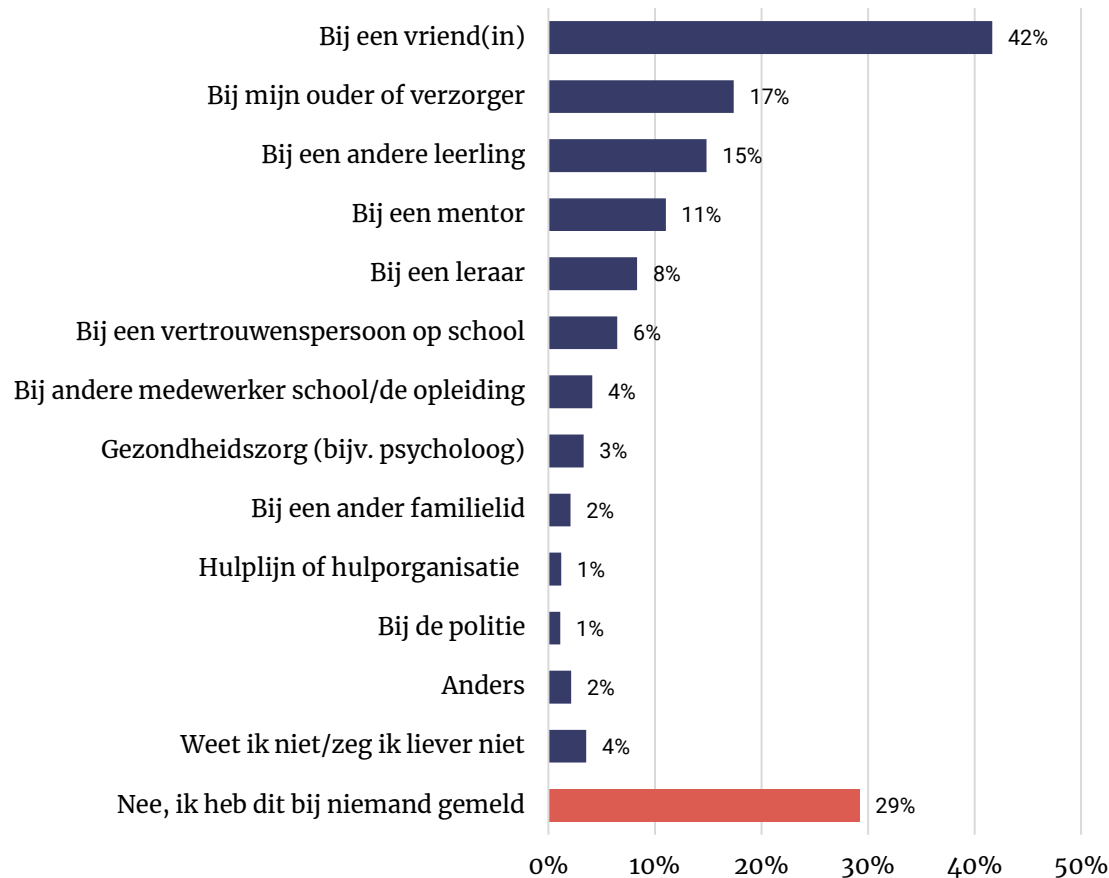
Voorals sociale activiteiten gemist door ervaring

In sommige gevallen hadden meisjes en vrouwen de neiging om zich ziek te melden (16%) of om lessen of vakken over te slaan (12%). Uiteindelijk kozen zij er echter voor om dit niet te doen.

De soort activiteiten die mensen het vaakst uit de weg zijn gegaan zijn sociale afspraken met vrienden (13%). In andere gevallen heeft men ook schoolfeestjes (9%), school/opleidingsdagen (8%), buitenschoolse activiteiten (7%) of schooluitjes/studiereizen (7%) gemist. Het merendeel (66%) heeft echter geen activiteiten gemist door hun ervaring.

Nauwelijks officiële meldingen gemaakt

Figuur 5.4 Heb je je ervaring(en) bij iemand gemeld? Zo ja, bij wie? (Basis: gedrag ervaren; meerdere antwoorden mogelijk, n= 258)

Drie op de tien maakt geen melding van ervaren gedrag

In bijna zeven van de tien (67%) gevallen heeft degene die dit gedragervaarde dit tegen iemand anders verteld. In de meeste gevallen vertellen zij dit aan een vriend(in) of andere leerling (45%). In één op de vijf gevallen heeft diegene het verteld aan een medewerker van school (22%), of aan iemand uit de privé-omgeving (zoals een ouder of familielid) (18%). Vijf procent heeft het aan een professional verteld (gezondheidszorg, hulplijn, hulporganisatie of politie). In één op de drie gevallen (29%) heeft iemand nergens een melding gemaakt. In bijna de helft van de gevallen (45%) heeft iemand dit niet gemeld of niet gemeld aan een volwassene.

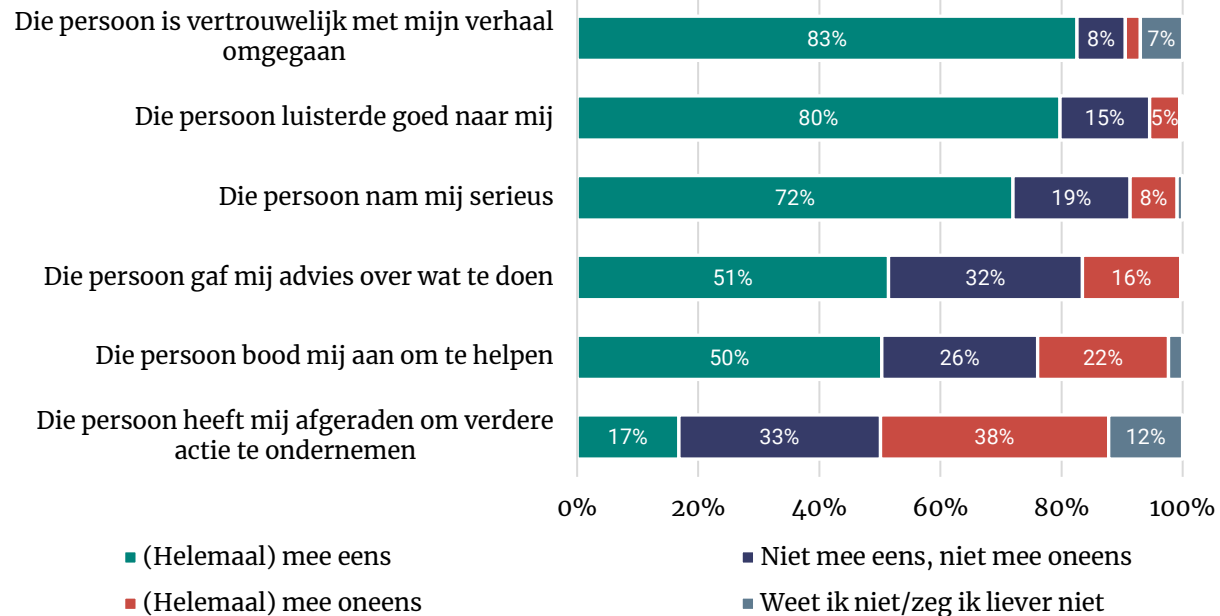
- Meer mensen uit de leeftijdsgroep 13 t/m 16 jaar vertellen het in de privé-omgeving (ouder, verzorger, familielid) (37%) dan uit de leeftijdsgroep 17 t/m 25 jaar (12%).
- Meer mensen uit de groep die op school nooit voorlichting hadden, maken *geen* melding van wat zij hebben meegemaakt (38%) dan uit de groep die wel voorlichting hebben ontvangen (25%).
- Er is geen significant verschil tussen het soort ervaren gedrag en de meldingsbereidheid.

Waarom heb je je ervaring niet bij iemand gemeld? (Basis: gedrag ervaren, bij niemand gemeld; meerdere antwoorden mogelijk, n=75)

- 60% Ik denk dat wat er gebeurd is niet erg genoeg is om te melden
- 26% Ik denk niet dat ze iets kunnen doen
- 21% Ik vind dat ik het zelf moet oplossen
- 16% Ik denk niet dat ik serieus word genomen
- 15% Ik weet niet aan wie ik dit kan vertellen
- 10% Ik denk niet dat ik word geloofd
- 10% Ik vind het moeilijk te praten over wat er is gebeurd
- 8% Ik wil niet dat anderen weten dat ik iets heb meegemaakt
- 6% Ik wil geen problemen veroorzaken voor de persoon die het gedrag vertoond
- 4% Ik schaam me voor wat er is gebeurd
- 3% Ik voel druk van de persoon die het gedrag vertoonde om niets te zeggen
- 12% Anders
- 1% Weet ik niet/zeg ik liever niet

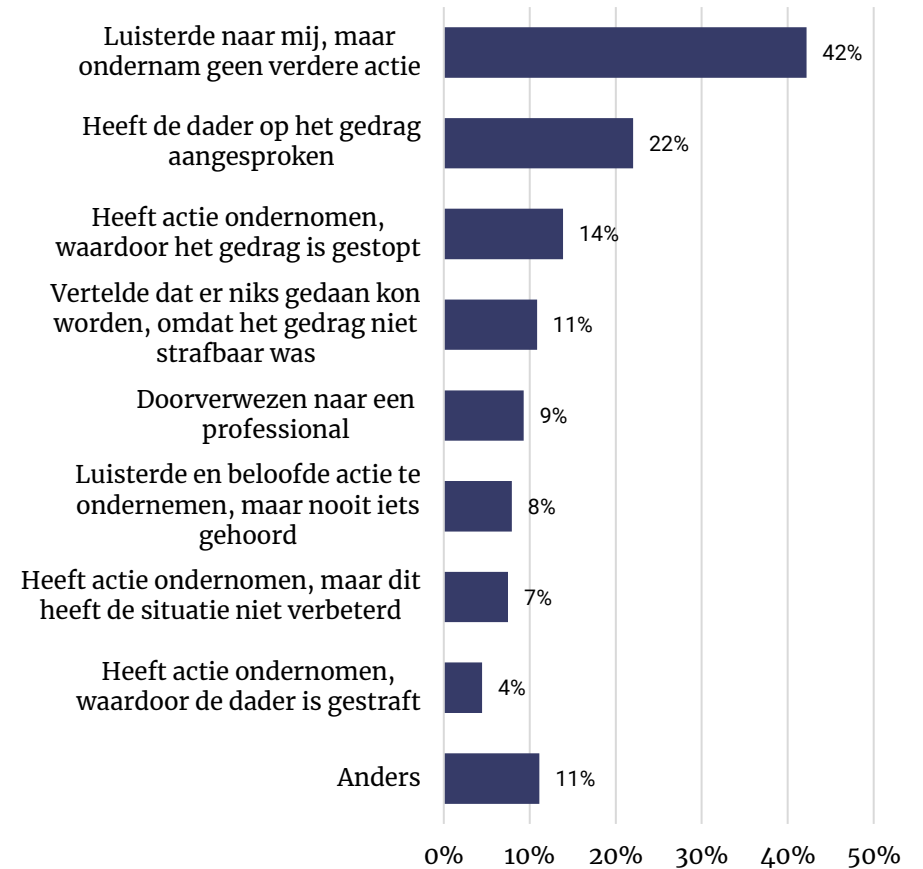
Er wordt geluisterd, maar weinig actie ondernomen

Figuur 5.5 Stellingen (Basis: heeft ervaring gedeeld; n= 167)

In de meeste gevallen wordt er prettig gereageerd wanneer iemand haar verhaal deelt: er wordt vertrouwelijk met het verhaal omgegaan (83%), er wordt goed geluisterd (80%) en degene die het vertelt, voelt zich serieus genomen (72%). Er zijn wel minder actiegerichte handelingen vanuit de ander: de helft geeft advies (51%) of biedt aan om te helpen (50%). Er wordt zelden (17%) aangeraden om verdere actie te ondernemen. Wanneer de ervaring wordt gedeeld met een volwassene (in functie), wordt er in de meeste gevallen geluisterd, maar geen actie ondernomen (4,2%).

Figuur 5.6 Hoe ging de persoon om met de ervaring die jij deelde? (Basis: heeft ervaring gedeeld met een volwassene (in functie); meerdere antwoorden mogelijk, n=92)

6

Veilige schoolomgeving

Onveiligheidsgevoel bij ervaringen ongewenst gedrag

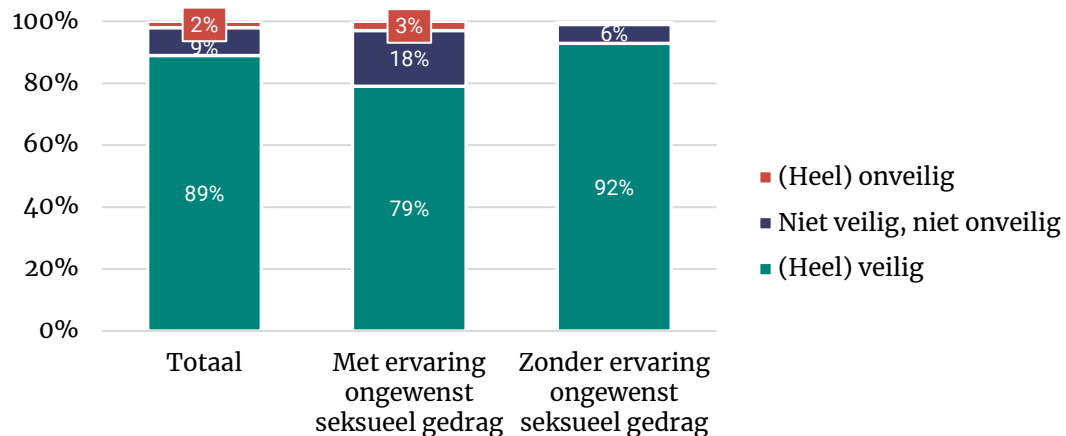
Groep die ervaring heeft met gedrag voelt zich minder veilig op school

De groep die ervaring heeft met ongewenst seksueel gedrag voelt zich minder (79%) veilig op school of op de opleiding dan de groep die dit gedrag *niet* heeft meegemaakt (92%).

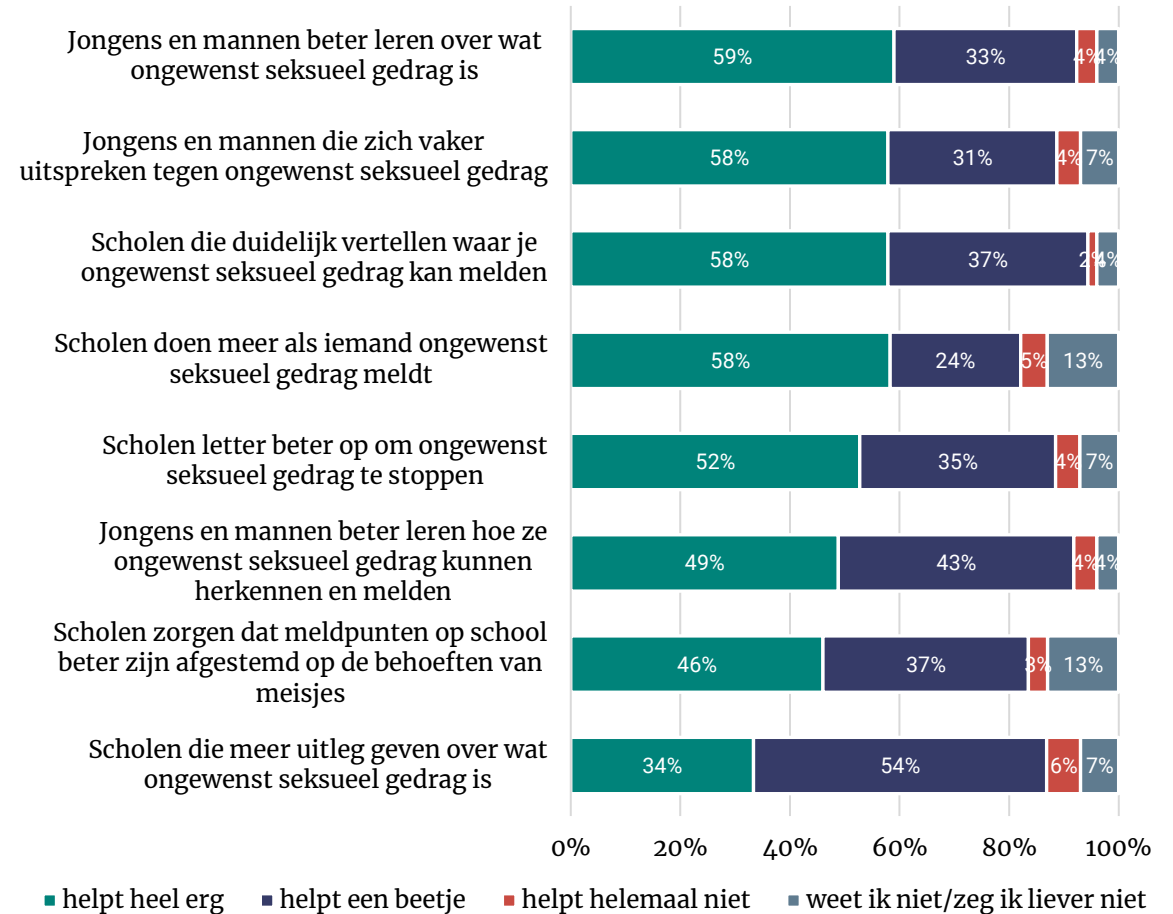
Bij de voorgestelde acties om scholen en opleidingen veiliger te maken, komen niet hele duidelijke prioriteiten naar voren, zie figuur 6.2. De actie waarvan de kleinste groep denkt dat dit heel erg helpt is uitleg over wat ongewenst seksueel gedrag is door scholen (34%).

- Meer mensen uit de groep die zich onveilig voelt of 'niet veilig, niet onveilig' zijn van mening dat de voorgestelde acties niet helpen bij het veiliger maken van scholen en opleidingen

Figuur 6.1 Hoe veilig voel jij je op school of op je opleiding? (Naar wel/geen seksueel ongewenst gedrag meemaken, n=1.060)

Figuur 6.2 In hoeverre zouden onderstaande acties helpen om scholen en opleidingen veiliger te maken voor meisjes en jonge vrouwen, n=1.060)

Eigen ideeën voor acties

Meisjes en vrouwen konden via een open vraag aangeven wat er volgens hen nog meer gedaan kan worden om scholen en opleidingen veiliger te maken voor meisjes en jonge vrouwen. De punten die vaker voorkomen en die opvallen staan hieronder samengevat.

- **Betere voorlichting en educatie.** Voor zowel jongens als meisjes. Over grenzen, consent en wat ongewenst gedrag inhoudt. Door ervaringsdeskundigen of gastlessen.
- **Laagdrempelige en duidelijke meldpunten.** Mogelijkheid tot anoniem melden. Online meldpunten of apps. Vertrouwenspersonen breder bekend en toegankelijker maken.
- **Het onderwerp bespreekbaar maken.** Open communicatie stimuleren. Regelmatig aandacht besteden aan het thema. Taboes doorbreken.
- **Strengere maatregelen en consequenties.** Duidelijke straffen voor daders. Zerotolerancebeleid. Sneller ingrijpen bij meldingen.
- **Veiligere fysieke omgeving.** Betere verlichting. Meer toezicht en camera's. Open ruimtes met veel ramen.

Creatieve ideeën

- Rollenspellen om situaties te oefenen.
- Een jaarlijkse dag tegen ongewenst seksueel gedrag (vergelijkbaar met Paarse Vrijdag).
- Zelfverdedigingslessen aanbieden.
- Posters ophangen in toiletten met informatie en meldpunten.
- Een mentorsysteem waarbij oudere studenten jongere studenten begeleiden.

Het valt verder op dat velen benadrukken dat dit probleem niet alleen meisjes en vrouwen betreft, en dat het belangrijk is om aandacht te besteden aan de rol van alle genders om dit gedrag aan te pakken.

"Praten over consent en ongewenst seksueel gedrag tijdens seksuele voorlichting, waardoor het een 'normaal' en natuurlijk gesprek wordt."

"Een duidelijk punt of persoon aanwijzen waar je naar toe kan. Laten zien dat het serieus wordt genomen, en zorgen dat er gevolgen zijn voor de personen die dit doen."

"Er heerst nu een sfeer dat het vooral gezeur is, omdat vrouwen/meiden er ook een aandeel in hebben. Dus er heerst nog geen open sfeer dat jouw waarheid ook legitiem is."

"Grotere consequenties verbinden aan seksueel overschrijdend gedrag, want het meest wat ze nu krijgen is een tik op de vingers."

"Jongens en mannen een goede uitleg geven over grenzen, wat wel en niet kan. Zonder hen gebeurt het namelijk eigenlijk niet, dus uitleg en voorlichting meer bij hun neerleggen."

Ipsos I&O Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00

E nl-info-publiek@ipsos.com
KvK-nummer 08198802

Ipsos I&O Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E nl-info-publiek@ipsos.com

Amstelveenseweg 760
1081 JK Amsterdam